

УДК 351.74:342.9(477)

DOI <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2025.3.4>**Анна МАРУЩАК**

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID: 0000-0002-4611-4906

Анастасія АНІКЄЄВА

асистент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID: 0009-0002-2722-2917

Марія-Діана ГЕНЦАРЮК

доктор філософії з права, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Чернівецького навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID: 0000-0002-7387-6236

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ПАРТНЕРСТВА ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджено сучасні тенденції розвитку інституту партнерства поліції та громади як стратегічного напрямку удосконалення адміністративно-правових відносин у сфері громадської безпеки. Зазначено, що трансформація системи публічного управління в умовах демократизації суспільства вимагає зміни підходів до діяльності органів правопорядку – від репресивної моделі до сервісно-орієнтованої, заснованої на принципах взаємної довіри, відкритості та співучасті громадян у процесах забезпечення безпеки. Розкрито та проаналізовано сутність концепції «community policing» як сучасну модель взаємодії правоохоронних органів і населення та як інструменту формування нової культури поліцейської діяльності, спрямованої на попередження правопорушень, зміцнення правопорядку та підвищення довіри населення до поліції. Встановлено, що дана модель ґрунтується на взаємній довірі, відкритості та спільній відповідальності за безпеку.

У роботі проведено аналіз нормативно-правових актів, що регламентують взаємодію поліції з громадянськістю, визначено їхній вплив на становлення адміністративно-правових механізмів публічної безпеки. Особливу увагу приділено досвіду впровадження в Україні інституту поліцейського офіцера громади, діяльності консультативних груп поліції та громадських формувань з охорони правопорядку. Окремлено проблемні аспекти реалізації партнерських програм, зокрема недостатню нормативну деталізацію процедур взаємодії, низьку правову обізнаність населення та потребу в удосконаленні комунікативної підготовки поліцейських.

Наголошено, що розвиток партнерства поліції та громади є дієвим засобом підвищення ефективності адміністративно-правового регулювання у сфері громадської безпеки, оскільки забезпечує узгодження публічних і приватних інтересів, підвищує легітимність діяльності органів правопорядку та сприяє формуванню соціально відповідального громадянського суспільства. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правових механізмів у сфері громадської безпеки з урахуванням європейських стандартів.

Ключові слова: поліція, громада, партнерство, адміністративно-правові відносини, громадська безпека, превенція, публічна довіра.

Anna Marushak, Anastasiia Anikieieva, Mariia-Diana Hentsaryuk. DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE OF POLICE-COMMUNITY PARTNERSHIP AS A DIRECTION FOR IMPROVING ADMINISTRATIVE-LEGAL RELATIONS IN THE FIELD OF PUBLIC SAFETY

The article examines current trends in the development of the institution of police-community partnership as a strategic direction for improving administrative and legal relations in the field of public safety. It is noted that the transformation of the public administration system in the context of the democratization of society requires a change in approaches to the activities of law enforcement agencies – from a repressive model to a service-oriented one, based on the principles of mutual trust, openness and participation of citizens in the processes of ensuring security. The essence of the concept of "community policing" is revealed and analyzed as a modern model of interaction

between law enforcement agencies and the population and as a tool for forming a new culture of police activity aimed at preventing offenses, strengthening law and order and increasing public trust in the police. It is established that this model is based on mutual trust, openness and shared responsibility for safety.

The paper analyzes the regulatory legal acts that regulate the interaction of the police with the public, and determines their impact on the formation of administrative and legal mechanisms of public safety. Particular attention is paid to the experience of implementing the institution of a community police officer in Ukraine, the activities of police advisory groups and public law enforcement organizations. Problematic aspects of the implementation of partnership programs are outlined, in particular, insufficient regulatory detailing of interaction procedures, low legal awareness of the population and the need to improve the communicative training of police officers.

It is emphasized that the development of police-community partnerships is an effective means of increasing the efficiency of administrative and legal regulation in the field of public safety, as it ensures the coordination of public and private interests, increases the legitimacy of law enforcement agencies and contributes to the formation of a socially responsible civil society. Proposals are formulated to improve administrative and legal mechanisms in the field of public safety, taking into account European standards.

Key words: police, community, partnership, administrative and legal relations, public safety, prevention, public trust.

Постановка проблеми. Забезпечення громадської безпеки є одним із ключових завдань демократичної, правової держави. Сучасні виклики безпеки суспільства – воєнний стан, зростання рівня криміногенності, недовіра населення до правоохоронних органів – зумовлюють необхідність переосмислення ролі поліції у системі публічного управління.

В умовах реформування сектору безпеки в Україні дедалі більшого значення набуває інститут партнерства поліції та громади, що ґрунтується на принципах відкритості, довіри, взаємодії та спільної відповідальності. Така модель передбачає перехід від карального до сервісно-орієнтованого підходу в діяльності поліції, спрямованого на превенцію правопорушень та зміцнення соціальної згуртованості. Побудова ефективних відносин між поліцією та громадянами є однією з головних умов розвитку демократичної держави. Довгий час діяльність правоохоронних органів в Україні мала характер централізованого контролю, що обмежувало можливості участі громадян у вирішенні питань безпеки. Сучасні суспільні трансформації, поява нових викликів і прагнення до європейської інтеграції потребують переходу від адміністративно-командної моделі до системи співпраці, партнерства та довіри між державними структурами й населенням.

Метою статті є дослідження сутності та напрямів розвитку інституту партнерства поліції та громади як елемента вдосконалення адміністративно-правових відносин у сфері громадської безпеки. Для досягнення поставленої мети передбачено з'ясувати правову природу й концептуальні засади партнерства поліції та громади, проаналізувати чинні нормативно-правові акти, що регулюють взаємодію поліції з населенням, дослідити міжнародний досвід реалізації моделі community policing, запропонувати напрями підвищення ефективності адміністративно-правового

регулювання та практичної співпраці поліції з громадою.

Виклад основного матеріалу. Реформування поліції, започатковане з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» (2015 р.) [1], стало фундаментом для зміни парадигми у сфері громадської безпеки. Закон уперше закріпив принцип партнерства між поліцією та громадою як основу діяльності правоохоронних органів, що визначає не лише їхню функціональну роль, а й соціальну місію у суспільстві.

Партнерство поліції та громади є важливою складовою державної політики у сфері публічної безпеки, що відображає європейські підходи до демократичного врядування. Модель community policing передбачає перехід від суто каральних методів реагування на правопорушення до запобіжної діяльності, орієнтованої на взаємодію з населенням. Вона базується на трьох ключових принципах – довірі, комунікації та спільній відповідальності.

В українських реаліях становлення цієї моделі почалося із реформування Міністерства внутрішніх справ у 2015 році, коли поліція набула статусу сервісного органу, покликаного забезпечувати права і свободи громадян. Згідно зі статтею 11 Закону України «Про Національну поліцію», співпраця з населенням є невід'ємною частиною діяльності поліції, а її основна мета полягає у формуванні безпечного середовища шляхом партнерства з територіальними громадами та громадськими об'єднаннями.

На практиці партнерство реалізується через обговорення питань безпеки на громадських зустрічах, створення консультативних рад, участь активістів у програмах профілактики злочинності, організацію спільних патрулів і проведення освітніх кампаній. Дійсно безпечна країна починається з безпечної громади, як було зазначено Міністром внутрішніх справ України [2]. Одним із найу-

спішніших прикладів є проєкт «Поліцейський офіцер громади», у межах якого за кожною територією закріплюється поліцейський, відповідальний за постійний зв'язок з мешканцями. Такий підхід дає змогу глибше розуміти локальні проблеми, реагувати на них швидше та ефективніше. За даними МВС, у громадах, де впроваджено цей проєкт, спостерігається стабільне зниження рівня побутових правопорушень і підвищення довіри до поліції [3].

Суттєву роль у розвитку партнерства відіграє підтримка з боку міжнародних організацій. Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (EUAM Ukraine) сприяє впровадженню європейських стандартів прозорості, доброчесності та підзвітності правоохоронних органів. Діяльність місії спрямована на підготовку кадрів, розробку комунікаційних стратегій і впровадження практик, орієнтованих на потреби населення [4].

Водночас існує низка проблем, які стримують ефективне функціонування інституту партнерства. Зокрема, відсутність у законодавстві чітких механізмів участі громадян у безпекових ініціативах, нерівномірний розподіл ресурсів між громадами, обмеженість кадрового потенціалу та недостатній рівень підготовки поліцейських у сфері комунікації й медіації. У більшості територіальних громад досі бракує нормативно визначених процедур оцінювання ефективності партнерства. Крім того, комунікація між поліцією та населенням іноді має формальний характер, без реального реагування на пропозиції громадськості [5].

Європейський досвід показує, що сталість і результативність партнерських відносин забезпечуються постійними горизонтальними зв'язками. У Великій Британії, наприклад, реалізується програма Neighbourhood Policing, що ґрунтується на безперервному спілкуванні поліцейських із мешканцями, а у Польщі діє інститут *dzielnicowych*, які виконують функції комунікаторів між громадою та правоохоронною системою. У цих державах ефективність роботи поліції вимірюється не лише статистикою правопорушень, а й рівнем громадської довіри та відчуттям безпеки населення [6].

В умовах воєнної агресії російської федерації питання партнерства між полі-

цією та громадянами набуло нового змісту. Поліція виконує не лише охоронну функцію, а й координує дії з волонтерами, органами місцевого самоврядування та міжнародними партнерами. Така співпраця допомагає своєчасно реагувати на надзвичайні ситуації, організовувати евакуацію цивільного населення, запобігати дезінформації та забезпечувати підтримку внутрішньо переміщених осіб. Таким чином, партнерство у сфері громадської безпеки стало важливим елементом національної стійкості [7].

Подальший розвиток інституту партнерства має ґрунтуватися на трьох ключових засадах: удосконаленні законодавчої бази, розширенні комунікаційних можливостей поліції та посиленні участі громадян у процесах прийняття рішень. Необхідно систематизувати правові норми, створити єдиний механізм участі громади у формуванні безпекової політики, забезпечити підготовку офіцерів громади з акцентом на міжособистісну взаємодію та медіацію, а також запровадити об'єктивну систему оцінювання ефективності співпраці.

Висновки. Інститут партнерства поліції та громади посідає провідне місце серед чинників реформування публічної безпеки в Україні. Він сприяє переходу від адміністративно-командної моделі правоохоронної діяльності до сервісно орієнтованої системи, у центрі якої – права людини, довіра та взаємна відповідальність.

Успішна реалізація проєктів «Поліцейський офіцер громади» та «Шкільний офіцер поліції» свідчить про поступове утвердження нової філософії правоохоронної служби, орієнтованої на потреби громадян. Проте існуючі труднощі – нормативна невизначеність (недостатня нормативна деталізація механізмів співпраці), обмежені ресурси, недостатній рівень громадської участі – вказують на потребу комплексного вдосконалення правових, організаційних та комунікаційних механізмів.

Розвиток партнерства між поліцією та населенням є не лише частиною адміністративної реформи, а й ознакою демократичної зрілості держави, у якій безпека людини сприймається як спільна цінність і спільна відповідальність громадян та органів влади.

Література:

1. Про Національну поліцію. Закон України № 580-VIII від 2 липня 2015 р.
2. 100 днів Уряду – дієві кроки до безпечної України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/100-dniv-dii-iak-mvs-realizuje-prioriteti-uriadu-u-sferi-bezpeki>
3. Міністерство внутрішніх справ України. Проєкт «Поліцейський офіцер громади». URL: <https://mvs.gov.ua>
4. EU Advisory Mission Ukraine (EUAM). Community Policing in Ukraine: Best Practices and Recommendations. Київ, 2023.
5. Центр політико-правових реформ. Аналітичний звіт про стан реалізації концепції «Поліція і громада» в Україні. Київ, 2022.
6. Polish National Police. Neighbourhood Policing and Citizen Engagement in Poland. Warsaw, 2021.
7. EU Advisory Mission Ukraine (EUAM). Annual Security Report 2023. Київ, 2024.

Дата надходження статті: 30.09.2025

Дата прийняття статті: 24.10.2025

Опубліковано: 04.12.2025